

Sudety (Sudetsko, německy Sudetenland)

Výstižné, historické, ale podle oficiálního stanoviska československých úřadů (Československé ministerstvo vnitra v roce 1945) nesprávné a dokonce ve své době zakázané vyhláškou. Od 90. let 20. století však tento název byl z historicko - geografického hlediska rehabilitován a přijat. Po mnichovské dohodě (1938) bylo názvem Sudetenland označováno veškeré území odstoupené hitlerovskému Německu pod nátlakem velmocí. V datech nastal po Mnichovské dohodě tento vývoj. Na pozadí těchto změn se vyvíjely i výplatní stroje a jejich otisky v období od roku 1938 do 1935. Jejich orážecí funkce, výplatní funkce a zejména vzhled.

Úvodem k poštovně historickému tématu trochu historie, zeměpisu a vyjasnění pojmů.

1. 10. 1938

Vůdce a říšský kancléř vydal výnos o správě sudetoněmeckého území (Erlass des Führers und Reichskanzlers über die Verwaltung der sudetendeutschen Gebiete). Ustavena správní jednotka **Sudetoněmecká území**.

11. 10. 1938

Zavedena říšská marka. Začaly se aplikovat německé poštovní poplatky. Je pravděpodobné, že v tuto dobu došlo ke změně a aplikaci německých výplatních hodnot ve výplatních strojích.

18. 10. 1938

Skončena platnost československých poštovních známek.

15. 11. 1938

Ukončena souběžná platnost československé koruny.

21. 11. 1938

Vydán zákon o opětovném sjednocení sudetoněmeckých území s Německou říší (Gesetz über die Wiedervereinigung der sudetendeutschen Gebiete mit dem Deutschen Reich). Ten umožnil, aby se Sudety staly integrální součástí Německa.

22. - 23. 11. 1938

Definitivní zábor

15. 3. 1939

Vytvořen Protektorát Čechy a Morava

25. 3. 1939

Rozhodnuto o vytvoření několika celků na zabraných územích k 15. 4. 1939: Dle zákona o rozdělení sudetoněmeckých území - Gesetz über die Gliederung der sudetendeutschen Gebiete:

1/ Sudetská župa (Gau-Sudetenland): Domažlicko - Moravská Ostrava s centrem v Liberci (Reichenberg), stranicky se používal i název Sudetengau, vyskytly se i názvy Westsudetenland a Ostsudetenland (vyskytuje se na některých poštovně historických materiálech, i na výplatních otiscích), Westsudetenland vychází z předchozí názvu Deutschböhmen),

2/ Toto území se dělilo na tři vládní obvody:

- **Cheb (Eger),**
- **Ústí nad Labem (Aussig),**
- **Opava (Troppau).**

Další území odstoupená Německu měla tento osud:

- území jihozápad Čech - připojeno k Bavorsku (župa Bavorská Východní marka), později přejmenovaná na říšskou župu Bayreuth (Reichsgau Bayerische Ostmark),

- Hlučínsko znovupřipojeno k Prusku a začleněno do provincie Slezsko (Oberschlesien, Horní Slezsko), to se týkalo později i Těšínska.

- zbytek území na jihu připojeno k bývalému Rakousku (Ostmark) a rozděleno mezi Zemské hejtmanství Dolní Podunají a Zemské hejtmanství Horní Podunají. Též známé pod názvy Oberdonau a Niederdonau.

Záolší na Těšínsku postoupeno Polsku, později po porážce Polska k Německu.

Německá část jižní Moravy a bratislavské předmostí připojeny též k Niederdonau.

Poštovně historická administrace

Administrativní členění ovlivnilo i poštovně administrativní členění. Ředitelství pošt bylo v Karlových Varech (Karlsbad) a v Ústí nad Labem (Aussig) pro západní část Sudetenland, v Opavě (Troppau)

pro východní část Sudetenland. Hlavním městem byl Liberec (Reichenberg), co se týče administrativního ohledu. Osatí místa podléhala poštovním ředitelstvím v různých místech - Landshut, Řezno, Linec, Vídeň, Opole.

Později aplikovaná poštovní směrovací čísla odpovídala tomuto členění (na výplatních otiscích se vyskytla jako pomalu zaváděná).

11a - Aussig, Karlsbad

13b - Landshut

13a - Regensburg

12b - Linz

12a - Wien

9b - Troppau

Opole - 9a

1943

Došlo ke spojení ředitelství pošt v některých místech.

KONEC OBDOBÍ

16. 5. 1945

Zrušena platnost protektorátních známek. Analogicky se tato změna vztahovala i na říšské známky. U výplatních otisků vzhledem ke složitosti prováděných změn docházelo k výjimkám.

31. 7. 1945

Jako platidlo ukončena působnost říšské marky. Vyskytly se různé způsoby úhrady a záznamu výplatní hodnoty na zásilkách.

21. 6. 1945

Vyskytly se ještě případy u výplatních tisků, kde výplatní hodnota je v říšských markách.

